

Lakin tezliklə institutlarımız birləşdirildi və dostluğumuzun təməli o vaxtdan qoyuldu. Mən yazı-poza ilə məşğul olurdum, o isə yaxşı şeirlər yazırdı. Mətbuatda hələ 1956-cı ildən şeirləri çap olunurdu. Odur ki, onu Moskvaya M.Qorqi adına Ədəbiyyat İnstitutuna göndərdilər. Aradan çox sular axdı. Dörd il İraqda tərcüməçi işləyərək vətənə döndüm (1966). Əliboş gəlməmişdim. İraqda yaşayan, indi sayı iki milyonu keçən soydaşlarımızın folklor nümunələrini, xüsusən də xoyratlarını (bayatılarını) toplayıb böyük karguzarlıq dəftərlərinə köçürərək gətirmişdim.

Vilayətlə Azərneşrdə görüşdük. 1965-ci ildən Azərneşrdə tərcüməçi-redaktor işləyirdi. Azərneşrdə yeddi tərcümə kitabı və özünü "Oxu, bülbülüm" şeirlər kitabı çıxmışdı. Hələ-hələ tutandan sonra dedi: "Qəzi (məna eimlər doktoru, professor olandan sonra da, dünyasını dəyişdiyi günə qədər Qəzi deyərdi), bilirsən nə var? Rəsul Rza 5 çap vərəqi həcmində "Kərkük bayatıları" kitabını plana saldımb.

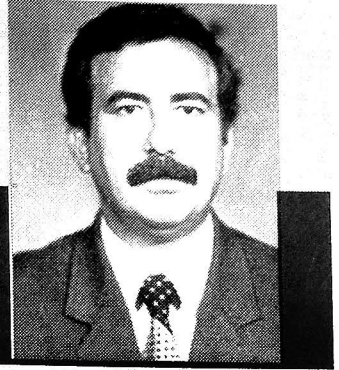
Ustadın (Rəsul Rzaya ustad deyər müraciət edərdi) yanına gedib məsləhətləşərik. Sonra Rəsul müəllimə zəng etdi. Səhərişi gün saat 12-də Rəsul Rzanın kabinetində olduq. O vaxt Rəsul müəllim Azərbaycanın ilk ensiklopediyasının ilk baş redaktoru idi.

Ensiklopediya indi Heydər Əliyev adına Fondun yerində köhnə bir binada yerləşirdi. Rəsul müəllim hər biri 150-250 səhifə arası olan dəftərlərini vərəqlədikdən sonra təqribən yarım saat mənimlə söhbət etdi. Azərneşrin direktoru Qılman Musayevə (İlkinə) zəng etdi və məni onun yanına göndərdi. "Kərkük bayatıları" 1968-ci ildə ikimizin adına çıxdı. Sevindim. Təkcə "Kərkük bayatıları"na görə deyil, həm də adının Rəsul Rza ilə yanaşı getdiyinə görə.

Dost olanda da adamın Vilayət kimi dostu ola. Vilayət çox mərdanə, həm də ərkyana adam idi. Hamıya o qədər yaxşılıq, xeyirxahlıq etmişdi ki, hamı onun ərkinə qəbul edirdi.

Sevinirəm ki, cavanlıq dövrümüzdə dostumuzun yaxşılığından çıxıb bildim. Dillər İnstitutunda xarici dillər üzrə məsul katibin müavini vəzifəsində qəbulda qalmışdım. Bir axşam Moskvadan telefon açdı ki, Səməd Vurğunun dostu Hidayət Bayramovun qızı Günəş Bayramova alman dili şöbəsinə imtahan verir. Ona kömək et. "Günəş

Yaxşılar ölmür

Vilayətlə eyni ildə, qanlı-qadah 1937-ci ilin avqust ayında anadan olmuşduq. Məndən cəmi 15 gün böyük idi. İnstituta eyni ildə - 1957-ci ildə daxil olmuşduq. O, Rus Dili və Ədəbiyyat İnstitutuna, mən isə Xarici Dillər İnstitutunun ingilis dili fakültəsinə.

lələşinin nişanlısıdır"- deyər əlavə etdi. Bacardığım köməyi etdim. Əslində Günəşin köməyə ehtiyacı da yox idi. Qəbul imtahanında gözəl nümunələr hadisələr çox olur. Odur ki, nəzarətdə saxladım. Günəş yüksək qiymətlərə instituta qəbul olundu.

Bu münasibətlə məşhur neftçi Akif Səfərovun atası Mədət müəllimin 4 saylı xəstəxana ilə üzvbüz S.Vurğun küçəsindəki evində Hidayət Bayramov (Səməd Vurğuna çox oxşayırdı. Dedilər qohumdur) qonaqlıq verdi. Məclisi Osman Sarıvəlli aparırdı. Vilayətlə mənim sağlığıma bədə qaldırdılar. Lakin Vilayətlə qohumluq bərədə söhbət getmədi.

Aradan bir-iki ay keçəndən sonra Vilayət Moskvadan gəldi. Xoş-beşdən sonra dedi: "Qəzi, sənə bir müqəddəs yalan demiş, ərkyana zarafat etmişəm. Görək məni bağışlayasan. Mənim nişanlım İsmayıl Dağıstanlının qızı Natelladır. Qorxdum Günəş instituta girər bilməyə, Səməd Vurğunun yadigarı Hidayət qağa pisikə".

Vilayət bir dost kimi gözümde daha da yüksəldi. Vilayət 1968- 1971-ci illər arası yenidən Moskvaya gədərək M.V. Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetində filologiya fakültəsində aspirant oldu. Moskvadan böyük əlaqələrlə, dərin bilik və dünya-görüşü ilə döndü. Tərcümə fəaliyyətini davam etdirdi. A.Bloq, N.Nekrasov, R.Həmzətov, A.Vlasov kimi məşhur şair və yazıçıların əsərlərini səliss və rəvan dillə tərcümə edərək Azərbaycan oxucularına təqdim etdi. Vilayət məni neçə-neçə dəyərli insanlarla tanış və dost etdi. Onlardan biri də bacanağı Əfqan idi. Əfqanla dostluğumuz indi də davam edir.

Onunla olanda Vilayət yada düşür. Vilayətin söhbətlərindən doymaq olmurdu. Heç vaxt da özünü tok-

rar etməzdi. Yazıçıların, şairlərin həyatından maraqlı epizodları olduğu kimi danışırdı. Bir dəfə söhbət Hüseyn Arıfdən düşmüşdü. Dedi ki, bəzi adamlara elə gəlir ki, Hüseyn Arif sadələvhüdür. İnanma. Qağa məntiqli adamdır. Biz aspirant olanda Moskvaya gəlmişdi. Yaxşı bir qonaqlıq verdi. Ayrılanda cibinə bir əllilik basdı. Dedim: - Qağa, eşitdiyimə görə Səməd Vurğun sənə cibinə yüzlük basarmış.

- Kəs səsinə - dedi. - Nə sən Hüseyn Arif ola bilər-sən, nə də mən Səməd Vurğun.

Vilayətlə oturub-durmaq, dostluq tələdən gələn qismət idi. Nə qədər çalışdıq, hazır dissertasiya işini müdafiə etmədik, etmədi. Dərindən duyurdu ki, elmi səviyyəsi bir çox müdafiə etmişlərdən yüksəkdir. Təsəllini onda tapırıq ki, qızı Ayton atasının yolunu davam etdirdi və namizədlik dissertasiyası müdafiə etdi.

Akademiyamızın müxbir üzvü, prof. Abbas Zamanov dünyasını dəyişmiş bəzi dəyərli insanları son mənzilə yola salanda deyərdi: "Sağ ol, a filankəs". Mənasını soruşanda deyərdi ki, o ölməyib, o bizimlədir. Yaxşı adamlar ölmürlər. Onlar nə qədər ki, biz varıq, bizim qəlbimizdə yaşayırlar.

Abbas müəllimə haqq qazandırmamaq olmur. Vilayət duzlu-məzəli söhbətləri, müdrik kəlamları ilə həmişə bizimlədir.

● **Qəzənfər PAŞAYEV,**
filologiya elmləri doktoru,
professor